

Korkeimmalle hallinto-oikeudelle

Tyytymättömänä Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätökseen 28.5.2015 nro 15/0266/3, Dnro 11473/14/8101, jonka saimme tiedoksi 4.6.2015, esitämme muutoksen saamiseksi kunnioittavasti seuraavaa:

Valituslupahakemus

Pyydämme valituslupaa sillä perusteella, että lain tulkinnassa on tapahtunut ilmeinen virhe, joka vaikuttaa myös muiden sukuseurojen verotukseen. Yhdistystämme ei pidetty yleishyödyllisenä yhteisönä, vaikka se on sellainen. Tulkintavirhe aiheutuu siitä, että korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä 1980 T 1012 (1980 II 620) on 2000-luvulla alettu pitää yleisenä oikeusohjeena sukuseurojen tuloverotuksessa, vaikka se koski perintöverotusta ja ratkaistiin pienen sukuseuran tosiasiallisen toiminnan arvioinnin tuloksena. Lisäksi hallinto-oikeuden päätöksen perustelut eivät perustu lakiin.

Verohallitus perustelee vuosien 2005 ja 2007 yhtenäistämishjeissaan sukuseurojen verottamista sillä, että toiminta kohdistuu rajoitettuihin henkilöpiireihin (sukuun). Vuoden 2007 ohjeessa Verohallitus perustelee mielipidettään viittaamalla puheena olevaan korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen. Kuitenkaan päätöksen perustelu ei, tuloverolain käsitteistöä käyttäen, viittaa sukuun suljettuna henkilöpiirinä vaan siihen että toiminta, sen vähäisyyden vuoksi, ei kohdistunut riittävästi yleiseksi hyväksi. Korkeimmalla hallinto-oikeudella on erityinen vastuu viimeisten vuosien aikana syntyneestä verotuskäytännöstä.

Puheena olevan päätöksen lopputulosta ei ole syytä arvostella. Vuosikirjassa julkaistu tapauksen kuvauskin on oikein, mutta se on kuitenkin niin tulkinnanvarainen, että päätöstä, ellei tunne tapauksen sisältöä, voi tulkita niin kuin Verohallitus on tehnyt. Vuosikirjassa olevan kuvauksen tulkinnanvaraisuus ei tee väärää tulkintaa oikeaksi, eikä liioin se seikka, että Verohallituksen ohjauksessa on syntynyt virheellinen verotus- ja hallinto-oikeuskäytäntö. Asiaan ei saada oikaisua, ellei korkein hallinto-oikeus anna asiaa selventävää päätöstä.

Valitus

Pyydämme, että korkein hallinto-oikeus toteaa Eskil Piira Sukuseura ry:n yleishyödylliseksi yhteisöksi ja kumoaa vuodelta 2012 toimitetun verotuksen, jossa yhdistykselle on määrätty tuloveroa henkilökohtaisesta tulosta. Lisäksi pyydämme, että yhdistykselle korvataan oikaisuvaatimuksesta ja valituksista aiheutuneet kulut: 496 euroa.

Siltä osin kuin kysymys on tuloverolain 22 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtien soveltamisesta tähän tapaukseen, viittaamme asiassa aikaisemmin esitettyyn. Niiden suhteen ei ole ollut näkemuseroja. Seuran on katsottu täyttävän nämä yleishyödyllisyyden edellytykset.

Hallinto-oikeuden päätöksessään 28.5.2015 TVL 22 § 1 momentin 1 ja 3 kohdan katsotaan täyttyvän. Hylkäysperustelun ydinkohta kuuluu seuraavasti: ”Yhdistyksen sääntöjen ja tosiasiallisen toiminnan perusteella toiminnan on katsottava kuitenkin kohdistuvan pääasiallisesti suvun jäseniin ja sitä kautta rajoitettuun henkilöpiiriin.”

Käsityksemme mukaan ratkaistava oikeuskysymys rajautuu tuloverolain 22 §:n 1 momentin 2 kohtaan: katsotaanko Eskil Piira Sukuseura ry:n toiminnan kohdistuvan vain rajoitettuihin henkilöpiireihin.

Hallinto-oikeuden päätöksessä lain sanan vain sijasta on käytetty sanaa pääasiallisesti. Sanakirjan mukaan sana vain tarkoittaa muun muassa sanoja: ainoastaan, pelkästään, yksinomaan ja yksistään. Niiden merkitys on aivan toinen kuin sanan pääasiallisesti.

Hallinto-oikeuden päätöksessä muotoilu ”suvun jäseniin ja sitä kautta rajoitettuun henkilöpiiriin” olettaa suvun rajoitetuksi henkilöpiiriksi, vaikka sitä ei ole sellaiseksi auktorisoitu missään muualla kuin Verohallituksen yhtenäistämishjeessa. Sellaisen normin antamiseen Verohallituksen toimivalta ei ulotu.

Hallinto-oikeuden päätöksen perustelut eivät perustu lakiin.

Ennen kuin lähemmin tarkastellaan tätä tulkintaongelmaa, on todettava, että oikaisuvaatimuksen ja hallinto-oikeuteen tehdyn valituksen jälkeen allekirjoittanut on saanut käyttöönsä tapauksen KHO 1980 T 1012 alkuperäiset asiakirjat, joten ei ole enää tarpeen arvailla, mistä siinä oli kysymys. Sen vuoksi nyt esitettävät perustelut hieman tarkentuvat aikaisemmin esitetystä.

Korkeimman hallinto-oikeuden tapauksessa 1980 T 1012 verotuksellinen intressi ei ollut tuloverotuksessa, vaikka yhdistyksen tilinpäätös vuodelta 1977 osoitti voittoa 835 mk, vaan vuonna 1978 saadussa, nykyrahassa yli 100 000 euron, perinnössä.

Seura oli perustettu vuonna 1963 ja se oli vuonna 1970 julkaissut 66-sivuisen sukututkimusmonisteen. Kysymys siitä, oliko perinnön saaja yleishyödyllisen tarkoituksen omaava aatteellinen yhdistys, oli perintöverolautakunnassa ratkaistu 15.6.1978 viittaamalla seuran sääntöjen tarkoituspäälään: ”...sukuseuraa sen sääntöjen 2 §:n perusteella ei voida pitää verovapaana.”

Sääntöjen 2 § kuului seuraavasti: ” Seuran tarkoituksena on

- pitää yhteyttäsuvun jäsenten välillä ja tutustuttaa heitä toisiinsa,
- kunnioittaakseen menneiden sukupolvien muistoa hankkia ja tallettaa erilaisia tietoja, kirjallisia kuvauksia, muistoesineitä, valokuvia sekä muuta aineistoa suvun ja sen jäsenten vaiheista, edistää sukututkimusta ja paikallisten kerhojen perustamista sekä lujittaa sukuhenkeä,

- mahdollisuuksien mukaan taloudellisestikin edistää varattomien ja lahjakkaiden suvun jäsenten opintoja ja
- panna toimeen sukkokouksia, juhlia ja retkeilyitä.”

Kun perintövero oli määrätty ja siitä oli valitettu, valtionasiamies vastusti valituksen hyväksymistä ilmoittamalla käsityksensä, ” että-seuraa ei voida pitää PerVL 2 §:ssä tarkoitettuna yleishyödyllisenä yhteisönä, koska tarkoituksiperät seuran säännöissä rajoitetaan koskemaan vain tietyn suvun jäseniä”. Seuran jäseneksi pääsy oli säännöissä rajoitettu koskemaan suvun jäseniä aviopuolisot mukaan lukien.

Korkein hallinto-oikeus ei julkaistujen tietojen perusteella kiinnittänyt mitään huomiota perintöverolautakunnassa käytettyyn sääntöihin tukeutuvaan perusteluun vaan se teki oman ratkaisunsa tarkastellen vain seuran tosiasiallista toimintaa.

Vuonna 1977 seura oli pitänyt kolme hallituksen kokousta ja sukkokouksen, jossa oli ollut lapset mukaan lukien 50 henkilöä. Sukututkimukseen oli käytetty 138 mk (87 €).

Näihin tosiasioihin perustui korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen perustelu: *”Ottaen huomioon yhdistyksen jäsenistön ja sen tosiasiallisen toiminnan rajoitetun luonteen sekä sukkotutkimustoiminnan rajallisuuden yhdistystä ei katsottu yleishyödyllisen tarkoituksen omaavaksi yhdistykseksi.”*

Tässä perustelussa ei ole mitään mikä viittaisi sukuun rajoitettuna henkilöpiirinä, puhumattakaan, että perustelussa suku olisi määritetty sellaiseksi. Sanoilla ”yhdistyksen jäsenistön” viitataan lukumäärään, tosiasialliseen tilanteeseen.

Kun korkein hallinto-oikeus kokonaan sivuutti perintöverolautakunnassa käytetyn perustelun, se samalla ilmaisi, että sukuun rajoittuva yhdistyksen jäsenyys ja sukukeskeisesti kirjoitettu tarkoituksenykälä eivät ole sukuseuran yleishyödyllisyyttä estävä seikka. Tällä ilmauksella korkein hallinto-oikeus vain vahvisti sen, että vuosikymmeniä jatkunut verotuskäytäntö voi jatkua. Niin kuin se jatkuikin seuraavat 25 vuotta ja jatkuu edelleen täysin laillisesti niiden lukuisten sukuseurojen osalta, joita ei ole valikoitu verotettavaksi.

On ilmeistä, että Verohallituksen yhtenäistämisohejen laatijat vuonna 2005 eivät tunteneet puheena olevan tapauksen luonnetta ja väärä tulkinta pääsi syntymään.

Henkilö, joka tunsu tämän tapauksen, oli korkeimman hallinto-oikeuden esittelijäneuvos Erkki Onikki. Kun hän toimitti vuoden 1981 Verolait-kirjan, hän sijoitti päätöksen perintö- ja lahjaverolain 2 §:n alle muodossa: ”Ei myöskään erään suvun jäsenten muodostama yhdistys. KHO 1980 II 620.” Tapausta ei siis nimetty sukuseuratapaukseksi, vaikka se koski sukuseuraa, koska siinä ei ratkaistu sukuseurojen yleishyödyllisyyttä yleisellä tasolla. Mainittakoon, että esittelijäneuvos Onikki oli esittelijänä samaa perintöä koskevassa myöhemmässä valitusasiassa, jossa testamentilla saadun omaisuuden arvo alennettiin 151 804 markaksi (KHO 17.3.1982 T 1092).

Tapauksen julkaisemisella vuosikirjassa haluttiin ehkä viestittää, että perintöverosta ei voi vapautua pienen sukuseuran perustamisella. Verohallinnossakin tapauksen luonne vielä

tuolloin tunnettiin, koska päätöstä ei otettu tuloverotusta ohjanneeseen Verohallinnon käsikirjaan.

Puheena oleva oikeustapaus ei määrittele sukua rajoitetuksi henkilöpiiriksi eikä edes tue sitä käsitystä. Hallinto-oikeuden päätös on siten virheellisellä pohjalla ja perustelut ovat senmukaiset. Kun jäljempänä käsitellään kriittisesti näitä perusteluita, niitä tarkastellaan omassa viitekehyksessään.

Eskil Piira Sukuseura ry on perustettu vuonna 1983 ja rekisteröity yhdistyksenä vuonna 1997. Jäseneksi voidaan hyväksyä jokainen 15 vuotta täyttänyt henkilö, joka hyväksyy sukuseuran säännöt ja on valmis edistämään sukuseuran toimintaa.

Hallinto-oikeuden päätöksen perusteluissa tämän seikan merkitys mitätöidään ilman perusteluita. Kun hallinto-oikeus perustaa päätöksensä TVL 22 §:n 1 momentin 2 kohtaan, tällä seikalla on keskeinen merkitys. Säännöksen mukaan tulon veronalaisuutta harkitaan muun ohella sen pohjalta miten siitä saatava hyöty jakaantuu (vain rajoitetuille henkilöpiireille vai muillekin).

Kun yhdistyksen säännöt sallivat jäseneksi liittymisen muillekin kuin sukuun kuuluville, rajoittavaa määräystä ei ole. Sillä ei ole merkitystä montako suvun ulkopuolista jäsentä on liittynyt. Toki on muistettava, että kun kyseessä on Eskil Piira Sukuseura ry, mitään tulolähdettä, josta saatavaa hyötyä voitaisiin jakaa, ei ole. Päinvastoin seuran jäsenet rahoittavat koko toiminnan.

Seuralla on hyvät kotisivut (www.eskilpiira.fi), joilla on vuosittain myös englanninkielisiä sivuja. Hallinto-oikeuden päätöksessä internet-sivujen merkitystä vähätellään, mutta vähättely ei poista sitä tosiasiaa, että internet-sivujen avulla seuran toiminta on täysin avointa niin jäsenille kuin ulkopuolisillekin ja kohdistuu rajoittamattomiin henkilöpiireihin. Seuran tuottamia ja internetissä julkaisemia tietoja voi ilmaiseksi lukea ympäri maapallon ja kirjoja ostaa vaikka ei kuulu sukuun eikä sukuseuraan.

Jos sukua pidettäisiin tuloverolaissa tarkoitettuna rajoitettuna henkilöpiirinä, seuran jäsenyyden rajoittamattomuus ja toiminnan tulosten globaali julkisuus kuitenkin toisivat Eskil Piira Sukuseuralle ry:lle yleishyödyllisen yhteisön aseman. Hallinto-oikeuden päätöksessä ei ole perustellusti osoitettu, että seuran toiminta kohdistuu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin.

Seuran rekisterissä on yli 23 000 nimeä. Uusimman sukukirjan sivumäärä on 889. Henkilöhakemistossa on noin 19 000 nimeä, yli 1500 erilaista sukunimeä. Eri vuosisadoilla syntyneitä sukuhaaroja on tutkimatta vielä runsaasti. Kirja on tehty talkoilla. Kuka hyvänsä voi ostaa tämän kirjan 85 eurolla.

Sukututkimuksessa isä-linjaa seuraten on voitu yhdistää samaan sukuun kuuluviksi suvut Piira, Piirainen, Piironen, Piironen ja Piiranen. Kantaisänä on Eskil Laurinpoika Piira, joka syntyi n. 1615. Sukukirjassa on seurattu myös tyttärien jälkipolvia ja voidaankin todeta, että seuran sukututkimus kohdistuu noin 500 sukuun. Dna-tutkimuksella, jota parhaillaan täydennetään, on päästy 1400-luvulle. Voidaan puhua Piira-heimoon kohdistuvasta tutkimuksesta, joka selvittää myös Suomen ja erityisesti Kainuun asutushistoriaa.

Eskil Piira Sukuseura ry:n toiminta ulottuu myös seuran ja sukujen tutkimisen ulkopuolelle. Seura on vuodesta 2005 alkaen tehnyt yhteistyötä muun muassa kuhmolaisten sukuseurojen kanssa. Yhteisen neuvottelukunnan puheenjohtajana on Jorma Piirainen. Yhteiset internet-sivut ovat osoitteessa: sukulipas.fi. Sukujen yhteistyönä on tehty paitsi sukututkimusta ja edistetty seuratoimintaa, myös kartoitettu kuhmolaiset kantatilat.

Kaiken edellä olevan perusteella voidaan todeta, että Eskil Piira Sukuseuran ry:n toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin, minkä vuoksi ja koska muutkin yleishyödyllisen yhteisön tunnusmerkit täyttyvät, seuraa on pidettävä yleishyödyllisenä yhteisönä.

Oikeudenkäyntikuluja koskeva vaatimus on kohtuullinen niin kuin laskutkin. Laskutustaso kuvaa seuran maksukykyä. Eskil Piira Sukuseura ry:n vuoden 2012 tulos oli poikkeuksellisen hyvä, koska se sisälsi kahden vuoden jäsenmaksutulot. Myös varallisuustilanne oli poikkeuksellisen hyvä sen vuoksi, että sukukirjan myyntituloista oli jätetty säästöön varoja seuran vuonna 2013 pidettäviä 30-vuotisjuhlia varten.

Valituskulujen korvaaminen on perusteltua erityisesti sen vuoksi, että hallinto-oikeuteen toimitettiin korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen 1980 T 1012 todellista sisältöä koskeva selvitys ennen hallinto-oikeuden päätöksen tekoa. Hallinto-oikeudella olisi ollut täysi mahdollisuus tehdä oikea päätös, eikä tätä jatkovalitusta olisi tarvittu. Ilmeisesti hallinto-oikeudessa kuitenkin ajateltiin, että jos vallitsevasta verotuskäytännöstä poiketaan, oikea foorumi on korkein hallinto-oikeus.

Helsingissä 15 päivänä heinäkuuta 2015

ESKIL PIIRA SUKUSEURA RY

Laati:

Kari T. Ahonen
varatuomari
Haapaniemenkatu 16 B 165, 00530 Helsinki, puh. 050-1576
ahonenkarit@gmail.com

LIITTEET

valtakirja
Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös
Saantitodistuskirje
Genos 2/2015
Sukuseurojen tuloverotuksen lyhyt historia
laskujäljennöksiä 3 kpl
Eskilin jälkeläisiä -sukukirja, joka pyydetään palauttamaan (voidaan noutaa kirjaamosta)